

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre..... 16 kor.
 Negyedévre..... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre..... 20 kor.
 Negyedévre..... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre..... 24 kor.
 Negyedévre..... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A szabadság üdvünk alapja.

Midőn Jézus Krisztus, halála előtt egy néhány nappal Bethániában Lázárt halottaitól feltámasztotta, a zsidó sinédriumra fontos kötelesség várt. Láthatták, hogy Jézus sok csodajelt művel, tudták, hogy magát a megígért Megváltónak mondja, tudták, hogy Isten hamis prófétának csodatételre hatalmat nem adhat, azt kellett volna tehát tenniük, hogy őt ünnepélyesen meghívják tanácsukba s ott teljes jó szándékkal kijelentsék: »Elismerjük, hogy te vagy, a kit a nemzetek várnak. Ne legyen tehát visszavonás közöttünk. Kérünk, oszlass el minden még felmerülhető kételyt és magyarázd meg nekünk az írásokat. Miután pedig ezt tetted, mondd meg nekünk, mit cselekedjünk és mi megyünk utánad mindenekben, mert látjuk, hogy úra vagy életnek és halálnak!«

És Jézus megjelent volna közöttük és körülbelül ezeket mondotta volna: »Tudjátok, hogy a Messiásnak a második templomban kell megjelenni, ime itt vagyok. Tudjátok, hogy miket jövendöltek Dániel, Izaiás, Micheás, Malachiás, Ozeás,

Zachariás. Ime eddig minden teljesedőben van. Tartsatok tehát őszinte bűnbánatot, térjete meg teljes szívetekből, a mire felhív titeket Ezékiel és Jeremiás, aztán összejövünk nap-nap után és meg fogjátok látni teljesülését mindannak a reménységnek, a melyet a próféták ápoltak és hirdettek! Izrael az egész földön elterjeszti az igaz hitet, az erkölcsi javulást és leszen Jákob háza a nemzetek tanító mestere, édesanyja, az igazság országa, a béke örök birodalma és itt maradok közöttetek láthatólag és házam népe lesztek és az én országomnak nem lesz vége!«

És leborultak volna a sanhedrin tagjai Jézus előtt, a ki tanítványaival és velük egyesülve a világ új rendjét alkották volna meg. És felvonultak volna a nemzetek Sion hegyére és édes anyjuknak, nevelőjüknek hívták volna Izrael népét és a templomhegyről szóló jövendőlés szöszert ment volna teljesedésbe.

Szédítő magasságra emelkedett volna Izrael népe és a világtörténelem soha nem álmódott eseményeknek lett volna elmondója. El nem tudjuk képzelni s még sejteni sem, mi lett volna, ha Izrael el

nem vetette volna a maga és a világ Messiását.

Ámde, hogy ez így történjék, Izraelnek teljesen egyhangú szavazata volt volna szükséges. Ámde ez éppen az embernek adott akaratszabadságánál fogva erkölcsi lehetetlenség lett volna. Egy egész nemzet soha nem volt teljesen egy véleményen, mert hogy valaki egy vagy több csodából teljesen helyes következtetéssel oda jusson, hogy Jézust elismerje Megváltójának, ahhoz nem elég az ész szava, hanem az akarat hozzájárulása is szükséges. Ez az akarat pedig teljesen szabad. Szabadságomban áll Jézus csodáiból azt következtetnem, hogy ő Isten és szabadságomban áll a bebizonyított csodákkal szemben is, csökönnyösen, bűnösen, megátalkodottan megtagadnom a hitet, mint a mely nemzeti érzéssel nem fér össze. Am, mert ez így van, legfeljebb azt lehetett volna reményleni, hogy Jézust Izrael többsége fogja elfogadni s a kisebbség a harcot tovább folytatja. Ez esetben a kisebbség talált volna módot arra, hogy Jézust a rómaiak kezébe adja, a többség akarata ellenére is, — úgy, hogy a próféták jövendőlései

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A szent kereszt.*

Írta: Dr. Vueskles Gyula

Elvégeztetett. A Kálvária oltárán be van már mutatva a nagy áldozat: az Istenfiának teste és vére. Véget ért a szenvedés, mit az Isten egyszülött Fia megváltásunkért elviselt. A kiszzenvedte Istenember holtteste ott fekszik már a sírban.

Bármily megalázó volt is az, hogy isteni Megváltónknak a gyalázat fáján, a kereszten kellett meghalnia; bármily szörnyű volt is a kín és gyötrelme, mit az Ur Jézus Krisztus a keresztfán szenvedett: mégis örökös hála és dicsőség fűződik ahhoz. Nem a gyalázat, nem az átok, nem a halál fája immár a szent kereszt, hanem dicsőség, az áldás és az élet fája!

Sz. János apostol a Titkos jelenések könyvében írja: (Jel. 22, 1. 2.) hogy Isten megmutatta neki az élet vizének folyóját, amely Istennek és a Bárányknak királyi székéből fakad; és partján vala az élet fája, tizenkét gyü-

* Szerzőnek most megjelent: *A kiszzenvedés eszközei és ereklyéi* című munkájából.

mölcsöt termő, minden hónapban meghozván gyümölcsét, és a fa levelei a népek egészségére valók. A szent kereszt az az élet fája, amelynek gyümölcse is, levele is üdvösséget hoz számunkra! Osszúleink tiltott gyümölcsöt ettek a bűn és halál fájáról: Krisztus pedig a bűnbánat és kiengesztelés fáján fölládozta magát bűneinkért, eltörölte az átkot és biztosította nekünk az élet fájának gyümölcsét: a kegyelmet és áldást.

Krisztus halálából élet áradt mindenfelé, a megváltott emberiségnek minden nemzetére, minden népére, minden rétegére, minden tagjára. A családi, társadalmi és állami élet, a civilizáció minden áldásával, az önfeláldozó szeretet minden jótékonyosságával ott takadt a kereszt tövében. Hiába fordul el a hálátlan és hitetlen világ Krisztus keresztfájától, ha valamikor, úgy különösen ma, az Ur Jézus Krisztus kiszzenvedésének nagy emléknapján el kell ismernie mindenkinek, hogy ugyanaz a kereszt, amely Krisztus kiszzenvedésének legfőbb eszköze volt, ugyanaz a kereszt lett kiapadhatatlan forrása az életnek, a kegyelemnek, a szeretetnek és áldásnak az egész emberiségre. Nem üres szimbólum, nem pusztá jelkép az a kereszt, amely oly nagy botránykó sokak szemében, — hanem

az emberiség megváltása, a megváltott

embereknek ideiglenes jóléte és örök boldogsága fűződik a kereszthez!

Imádunk téged, Krisztus, és áldunk téged, mert szent kereszted által megváltottad a világot!

A kereszt, mióta az első Nagypénteken kiszzenvedett rajta az Istenfia, a szegény és gyalázat fájából a dicsőség, győzelem és áldás jelvénye lett, legméltóbb tárgya a mi tiszteletünknek. Bár a pogányok esztelenységnek, a asidók botrányának tartották, sz. Pál apostol önérettel vallja: »Éntőlem pedig távol legyen másban dicsekednem, mint a mi Urunk Jézus Krisztus keresztfájában, aki által nekem a világ megfeszítettett és én a viágnak!« Sz. Péter apostolfejedelem tiszteletből a kereszt iránt, amelyen Mestere kiszzenvedett, nem tejjel fölfelé, hanem lefelé akart keresztrefeszítettetni. Az apostolok példájára nagy tisztelői voltak a keresztnek az első keresztények, kik a kereszt jelével vallották magukat Krisztus követőinek, s avval erősítették magukat hitökben, mikor a verpadra léptek, attól vártak vigasztalást a megpróbáltatásban, kegyelmet a kísértésben, áldást a mindennapi munkában.

A kereszt tiszteletének előmozdítására igen sokat tett: sz. Ilona császárné, Nagy-Konstantinnak jámbor édesanyja, ki Krisztus keresztfáját

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testet, megszűnteti a köhögést, váladékot, éjszai izgatást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-
 köhögés, skrofulozis, influenza
 ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor
 „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche“

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárakban. — Ára 0vegenkint 4.— korona.

Jézus kinszenvedéséről és haláláról még abban az esetben is beteljesültek volna, ha Jézust Izrael többsége vallotta volna megváltójának. Igaz ugyan, hogy a feláradott Jézusnak ez esetben nemcsak a tizenkét apostol lett volna tanuja és segítsége, hanem Izrael népének nagy többsége, melyet Isten bizonyára úgy felmagasztalt, felszabadított és megdicsőített volna, a mint megérdemelte volna.

A próféták jövendölései és az emberakarat szabadsága között tehát a legbensőbb összefüggés van.

Hogyan?

Ugy, hogy akár Izrael többsége, akár kisebbsége fogadta volna el Jézust Messiásnak, az emberi nem váltásának, Jézus ártatlan halálának végbe kellett mennie. Mindent megtett Jézus arra nézve, hogy a beléhelyezett hitet teljesen indokoltá tegye oly emberek előtt, akik nincsenek erkölcsi romlottság és politikai eszmék által elfogulva. Izrael népe azonban ez időben az erkölcsi romlottság tetőpontján állott és a nemzetiségi sovinizmus hatotta át minden szavát és tényét. Így történt, hogy Jézusnak messiási hivatalával a sinedrium még foglalkozni is bűnnek tartotta, mert nekik nem prófétára, hanem hadvezérre volt szükségük. De éppen azért, mert még a legnagyobb közromlottság és romboló nemzeti sovinizmus dacára az akarat szabadságánál fogva mindig kell lenniök elfogulatlan és romlatlan embereknek is, Jézust is elismernek Messiásnak azok, akik számára nézve ugyan kisebbség voltak, de erkölcsi értéküknél fogva ők képviselték egyedül a régi romlatlan zsidó nemzet tiszta hagyományait.

Ha tehát Isten mindenáron azt akarta volna, hogy az egész Izrael minden kivétel nélkül fogadja el Jézust, olyan valamit kellett volna tennie egy nemzet lelkével, ami annak akaratszabadságát korlátozta volna, ami tehát a Jézusban való hitet legfőbb érdemében csorbitotta

volna meg. Ilyesmit Isten soha nem tett. Az egyeseknek és nemzeteknek Isten kegyelmeinek túlaradó bősége dacára is mindig szabadsága volt arra, akar-e hinni, avagy nem akar? Akar-e a hit argumentumai előtt meghajolni, vagy pedig szándékosan a hit ellen szóló szofizmákhoz akar-e csatlakozni!

Ime Isten kiválasztotta Izrael népét, csodálatos módon vezette évezredekén át, tanította, óvta, segítette, de soha nem korlátozta akaratának szabadságát. Ráarástotta kegyelmeinek teljességét, de úgy, hogy e mellett teljes akarati szabadsága legyen Jézust elfogadni, vagy elvetni.

És Istennek ez az eljárása ma is velünk szemben. Utón-utófélen mindenütt élénk tűnik Isten hívó, segítő, felvilágosító kegyelme. Minden helyen szerezhetni kátét, láthatni, hallhatni papot, mindenütt a teremtett világon be lehet lépni a katolikus egyházba, amely nélkül igazi haladás és felvilágosodás nincsen. És mégis mindenki tudja, látja, érzi és bevallja, hogy mikor az egyháznak engedelmeskedik, azt teljes szabadsággal teszi. Érezzük, hogy teljesen szabadok vagyunk, midőn választunk, hogy hitünk érve előtt hajoljunk-e meg, vagy szenvedélyeink kényelmes lejtőjére lépve tagadjuk az okság elvével Istent is!

Az Istennek ez a magatartása az ember szabadságával szemben mutatja be a gondolkozó emberi ész előtt, hogy vallásunk nem a fanatizmus képzelgéseinek rendszere, hanem egy végtelen tökéletes és bölcs Szellemlnek élő szava.

Isten, aki az egész természetet a saját akaratának úgy a'ávette, hogy annak minden paránya, minden tüneménye, minden mozzanata semmi más mint az ő legszentebb akaratának és bölcsességének kifejezője, az ember előtt megáll s mintegy így szól hozzá: »Ime eléd adtam az igazat és a hamist, a jót és a gonoszt, a tökéletest és a tökéletlent, az én aka-

ratomat és a te szenvedélyeidet! Szabadnak teremtettelek, de mert gyöngye vagy, minden segítséget megadok, — válassz, de segítségem szabadságodtól meg nem fog fosztani sohasem. Válassz!«

Izrael népe választott. Egyik oldalon állott Jézus és az erkölcsi reform, másik oldalon a nemzeti hiúság romlottsága. Izrael ez utóbbit választotta és tönkre kellett jutnia.

*

Magyarországnak is választania kell. Egyik oldalon áll az ezeréves keresztény mult nemzeteket éltető hagyománya, a szent hit szava, a tiszta erkölcs művészetben és irodalomban; a másik oldalon áll a fajgyűlölet sovinizmusán alapuló önhitt gőg, mely Isten nélkül akar tudományt, erkölcs és vallás nélkül tiszta vérű, erős lelkű hősokeket, melynek jelszava a haszon és az élvezetek orgiája! Vajjon melyiket fogja választani?

A keresztény magyar lélek bizonyára az előbbi fogja választani, mert ha ezer éven át egy szent Istvánt követtünk, ne várja senki, hogy most akár Judáshoz, akár Kajafáshoz szegődjünk?

Szabad nemzet vagyunk és azért borulunk le Jézus Krisztus előtt, mert ő is mind a keresztthalálig szerette az ember és nemzet életelemét a — szabadságot.

Gedeon.

A politikai helyzet.

Politikai körökben tegnap este az a hír terjedt el, hogy az osztrák kormány máris értesítette a magyar kormányt, hogy a kartellbankot nem fogadja el és hogy csak a közös bank szabadalmának meghosszabbítása alapján kíván tárgyalásokba bocsátkozni. Eme hír kapcsán azt is kolportálták, hogy Wekerle és Kossuth e hó 15-én vagy 16-án közösen audienciára mennek a királyhoz, aki elé egy új formulát fognak terjeszteni, mely a koalíciós kormányzást továbbra is lehetővé teszi.

kegyelettel és fáradságot nem ismerő buzgósággal kutatta, és meg is találta. Krisztus keresztjét ugyanis a vele megfeszített két lator keresztjével együtt a Kálvária-hegy csucsán, a Golgotán egy mély gödörbe ásták a zsidók; a pogány császárok pedig, a keresztények iránt való gyűlöletből, Jupiter és Venusz templomával gyalázták meg azt a szent helyet. Nagy-Konstantin császár leromboltatta a pogány oltárokat, s mikor a romokat eltakarították, épp akkor tartózkodott az ő édesanyja a Szentföldön, ahol az isteni Üdvözítő által megszentelt helyeket ájtatos lélekkel látogatta. Ő a lerombolt épületek helyén ásásokat rendelt el. Maga is jelen volt a munkánál, s imádkozva leste a legszentebb ereklye föltalálását.

Az ásás folytán három kereszt tűnt elő. Hogy megismerjék: melyik azok közül megváltásunk szent eszköze, az Ur Jézus valószínű keresztje, — a jeruzsálemiek jámbor püspöke, sz. Makáriusz, buzgó imádsággal kérte Istent: mutassa meg azt nekik valamely csodajelnek csálhatatlan bizonyosága által. Bizván kérése meghallgatásában, egy halálra vált beteg hozatott elő, s a császárné és az egész nép szemeláttára előbb az egyik, majd a másik keresztet érinté hozzá; de nem volt semmi eredménye. Amint azonban a harmadikkal érinté a beteget, abban a pillanatban visszaverte az egészségét. Majd egy halottat hoztak elő. Megérinték a kereszttel, és fölnyitá sze-

meit, fölkelte és a nép közé vegyült. Sz. Ilona öröme és hálája jeléül pompás templomot emeltetett azon a szent helyen, s a keresztnek legnagyobb részét ezüstbe foglalva ott őriztette; egy darabot fiának küldött belőle, egy másikat pedig a kereszt föliratával együtt magával vitt Rómába, ahonnát aztán egy-egy kis hajszálnyi rész a kiválóbb egyházaknak is jutott. (Huber Lipót: Az Ur Jézus szülőföldjén. 1900. 33. l.) Mikor a váradi újvárosi templom még püspöki székesegyház volt, szintén hozzájutott egy kis hajszálnyi részecskéhez.)

Nagy-Konstantin császár követte édesanyját a kereszt tiszteletében. A kereszt jelében aratta legnagyobb győzelmét: azért hálás szívvvel elő is mozdította annak a tiszteletét. A kereszt a megváltás és dicsőség jele; megülttotta azért, hogy azt büntetés gyanánt ne alkalmazzák. Templomokat épített, egyházakat alapított a szent kereszt tiszteletére. De legfőbb mindenképp az, hogy a kereszt tanítását tette uralkodása irányítójává; bevitte az országa törvénykönyvébe, bevitte alattvalóinak életébe.

Mi is akkor leszünk igazi tisztelői a keresztnek, s hű követői a keresztrefeszített Istenembernek, ha bevisszük a kereszt tanítását, a kereszt törvényeit magán-, családi- s nyilvános életünkbe. Nem abból áll a keresztény élet, hogy keresztet vetünk magunkra, — némelyik ugyan talán még azt is szőgyenli, vagy

csak úgy átabotába, pusztá megszokásból, gépiesen teszi, — nem az a keresztény élet lényege, hogy imánkat elvégezzük, — sokan ugyan azt is csak úgy titokban teszik, nehogy valaki megtudja, hogy ők is keresztények: hanem a kereszt tanítása irányt szab gondolatainknak, érzelmeinknek és cselekedeteinknek az élet minden körülményei közt, a magán életben éppen úgy, mint családi körben, vagy a nyilvánosság előtt. Ahhoz kell alkalmazkodnunk mindenkor, habár sokszor nehezünkre esik is.

Az élet mindenkor juttat eleget a keresztből; s az igazi keresztény élet még több keresztet jár. Megmondotta az Ur Jézus: »Aki nem viseli keresztjét és nem jó utánam, nem lehet az én tanítványom!« (Luk. 14. 28.) De bármily nehéz legyen is viselni a keresztet, nincs okunk kétségbeesni. A szerencsétlenségben is szerencsés a hajó: ölt, ha egy darab deszka kerül kezügyébe, mert azzal megmentheti életét. Megment minket is életünk viszonyosságai közt az a szent kereszt, csak karoljuk át azt teljes erővel, egész bizalommal, és el ne engedjük, bármi csapás érjen is bennünket.

A nagypéntek arra is figyelmeztet mindannyiunkat, hogy minden földi szenvedésnek, minden földi keresztnek vége lesz egyszer. Édes Üdvözítőnknek egész földi élete csak

Az új formula szerint a kormány beadja lemondását, melyet a király nem fogad el. Erre a kormány esetleges új választások fenyegetésével a pártok elé terjeszti a következők formáját:

1. A bankkérdés kikapcsolatik és a közös bank szabadalma 1917-ig meghosszabbítottatik.

2. A paktum utolsó pontjának teljesítése, vagyis az általános választói jog letárgyalása és megszavazása.

3. Törvényben való kimondása annak hogy 1917-ben úgy a külön vámterület, mint a külön bank fölállítatik.

A kormány reméli, hogy a függetlenségi párt nagy többsége ezt a programot elfogja fogadni. Ha a portáknál előre nem látott nehézségek merülnek fel, úgy a kormány a Házat fel fogja oszlatni, hogy új választásokkal egy erős és kompakt többséget biztosítson magának.

A képviselők körében különben mindinkább az a meggyőződés hódít tért, hogy a kormány már a legközelebb új választásokra készül. Az alkotmánybárban egész biztosra veszik az új választásokat, sőt egyes főispánok nyilatkozataiból kitűnik, hogy a kormány már előintézkedéseket is tesz az új választásokra.

A félhivatalos a koalíció ellen.

Nagy föltűnést keltő cikk jelent meg a függetlenségi párt hivatalos lapjában.

A cikk többek között ezt mondja:

— Az utóbbi időben oly *des elvi és személyi ellentétek és torzalkodások* merültek fel a koalícióban, hogy a vezető politikusok felfogása szerint is szinte tarthatatlanná vált az eddigi keretek fentartása. Vannak ugyan olyan előkelő vélemények is, amelyek még most is azt hangoztatják, hogy a koalíció feladatainak teljesítése előtt nem bomolhatik széjjel, ámde nagyon kétséges, hogy a koalíció fentartására irányított törekvés eredménynyel jár-e? Mi a magunk részéről kifejezést adtunk már annak a nézetünknek, hogy a koalíciós állapot fentartása nem célszerű, mert a már jelzett differenciák sokkal inkább kiélesedtek, semhogy az eredményes együttműködés elképzelhető volna. Ehhez járul az,

harminchárom évig tartott, szorosán vett kinszenvedése pedig alig 24 óráig, egy éjjel és egy nappal: míg keresztjének a dicsősége tart örökön-örökké. A mi keresztünk, a mi szenvedésünk is véget fog érni; de csak akkor fog az boldogságra, dicsőségre vezetni, ha megadással, Isten akaratán való megnyugvással viseljük azt. »Örökostársai vagyunk Krisztusnak, — mondja az apostol — de úgy, ha vele együtt szenvedünk, hogy együtt meg is dicsőíttessünk.« Róm. 8, 17.)

Eljön az idő, egyikre hamarabb, másikra később, eljön az óra, mely teljesen megszabadít bennünket a földi élet keresztjeitől, szenvedéseitől. Bármily sok és súlyos keresztrel legyen is telve életünk; bármily kín- és gyötrelmetjes legyen is az élet: mégis retteg az ember a halálnak még a gondolatától is. És amint az életnek nagy csapásai és szenvedései közt egyedül a szent kereszt nyújt enyhülést, vigasztalást és erőt: úgy abban a rettegett órában, a halál felelmetes pillanatában nincs semmi más, ami csak némi reményt is nyújtana, — nincs semmi más, ami ahhoz a nagy tusához, amelyben örök sorsunk dől el, erőt adna, mint Krisztusnak a keresztje. Mily görcsösen szoritják a haldokló ujjai a nekik nyújtott feszületet, vagy olvasójuk kis keresztjét, s milyen mohón emelik ajkukhoz, hogy megcsókolják azt! Ragaszkodjunk azért életünkben a kereszthez, hogy utolsó óránkon ne ejtsen kétségbe a rettegés, hanem megkönnyítse azt a kereszt szeretete!

Jusson eszünkbe, hogy egykor majd mér-

hogy a bankkérdést okvetlenül meg kell oldani s azt tartjuk, hogy e megoldás után sokkal egészségesebb lenne egy olyan új alakulás, amely a függetlenségi politikával harmonizáló törekvések szellemében s egyáltalán demokratikusan szabadelvű alapon egyesíteni a lehetőleg homogén politikai elemeket, mert egy ilyen alakulás mellett meg lehetne teremteni a stabilis és konszolidált politikai alaphelyzetet.

Az Ujság a válságról.

Tiszák lapja, az *Az Ujság* a következőket írja a válságról:

A magyar kormány a kartellbank bukása folytán a királynak bejelentéssel lemondását. Kossuth Ferenc előterjesztést tesz az önálló bankra nézve, a király föntartja elhatározását s a kormány megbizta az ügyek tovább vitelével. A képviselőház már tizenkilencedikén összeül, a kormány előadja a történeteket. Újabb elnapolás lesz. Azután következnek a királyi kihallgatások. A bankcsoport szerint e változások nem nem történhetnek más irányban, mint abban, hogy a bankügyben való kompromisszumért az egész kormányzatot a függetlenségi párt kapja meg, alkotmánypárti oldalon azonban ezt lehetetlennek tartják.

A kormány köréből kiszivárgott hírek szerint, mihelyest a bank dologában megegyezés jön létre, azonnal meg lesz a megalakulás. A kormánynak az a terve, hogy a választó jogot már egységes kormány támogatással tárgyalatja.

A király adománya. A király a budapesti uraknak a Jézus társaság által vezetett Mária kongregációja részére, a kongregáció céljainak előmozdítására, fegyelmi magánpénztárából 500 koronát engedélyezett.

Minisztertanács Tegnap Kossuth Ferenc miniszter lakásán Wekerle Sándor elnöklésével minisztertanács volt. A tanácskozás 11 órától 3 óráig tartott s azon jelen volt a kormány minden tagja. A minisztertanácsban a folyó ügyeket és a román kereskedelmi szerződést tárgyalták.

hetetlen dicsőségben fog fényleni az a szent kereszt a világ minden népe előtt. E jön az idő, mikor a nap elsötétedik, a hold nem ad világosságot, a csillagok lehullanak az égből, az egek erei megindulnak, — és akkor fel-fűnik az Emberfiának jele az égen. (Máté 24, 29. 30.) A kereszt volt a jele az ő megaláztatásának: az lesz a jele az ő végleges megdicsősülésének és uralmának is! Tehát, amikor semmi más világitó test nem ad már világosságot: Krisztus keresztje akkor is fényleni fog és dicsőséget fog árasztani arra, aki egykor a keresztben függött, s ki a világ végén bizony eljövendő megítélni eleveneket és holtakat! Krisztus Urunk kinszenvedésének e nagy emléktünetén nyujtson nekünk vigasztalást ez a tudat és erősítsen meg bennünket hitünkben!

És végül, az Üdvözítő nyitott sirjánál gondoljunk arra, hogy ha majd véget ér a mi fáradozásunk és szenvedésünk a földön; ha majd véget ér a mi zarándoklásunk e siralom-völgyében; ha majd a küzdelemben eltáradt testünk ott pihen már a temető sirhantja alatt: ott is a kereszt árnyékában fogunk nyugodalmat találni. De, aki életében megtagadta a kereszt tanítását; akinek cselekedetei ellentétben állottak a kereszt törvényeivel; aki élete keresztjét nem viselte megadással: annak teste sem talál nyugalmat a kereszt árnyékában, lelke sem lel boldogságot a keresztben elvázott Ur Jézusnál!

Városi közgyűlés.

Tegnap tartotta s este fél 9 órára be is fejezte Nagyvárad városi rendes közgyűlését a törvényhatóság.

A csendesnek ígérkező közgyűlés eléggé élénk volt, s vitatkozásba éppen nem volt hiány.

Az újjáépítésének kérdése vetett fel legnagyobb hullámokat.

Legutoljára maradt a Moskovits cipő-gyár támogatásának kérdése, amely a városi tanácsra olyan sürgős volt, hogy még arra sem engedett módot, hogy a bizottság tagjai legalább a lapokból megismerhessék. 24 órával a közgyűlés előtt érkezett az iktatóba s azonnal zár alá vették. Pedig az ilyen kérdéseknél megbosszulhatja magát ez a rendkívüli gyorsaság, amelyet máskor éppen nem tapasztalunk.

Az iparpártolásnak a törvényhatóság nem ellensége, de ily módon keresztülhajtani még sem szabadna a több megfontolást igénylő kérdést, mert az ilyenek adnak tápot a meggyanúsításoknak, amelyek ellen oly erősen tiltakozott tegnap a polgármester.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Glac Antal főispán elnökölt.

A törvényhatóság tagjai szép számban voltak jelen.

A megnyitás után előterjesztették a polgármester havi jelentését, amelynek érdekesebb adatait már közöltük.

Felemlíti még a jelentés a beérkezett adományokat.

Fájdalmas részvétellel emlékezik meg a jelentés dr. Berkovits Miklós kerületi orvos és Hügel Ödön irnok elhunytáról.

A jelentés kapcsán felszólalt dr. Stokker József s kifogásolta, hogy csak a kerületi orvosi és az irnoki állások betöltéséről van szó, de az árvászéki ülnöki és az alkaptányi állások betöltéséről nem intézkedik.

Rimler Károly rámutat, hogy a nyugdíjazás folytán megüresedett állások betöltésére nézve a nyugdíj bizottság jelentése kapcsán incednek.

A jelentést tudomásul vették; az adományokért köszönetet szavaztak s a kerületi orvosi és irnoki állások betöltése a május havi közgyűlésre tüzetett ki.

A baja-bátaszéki hid és vasutvonal forgalomba helyezése tárgyában küldött miniszteri leiratot tudomásul vették.

A pornografikus iratok ellen.

Pozsony városi pártolás végett megküldötte a pornografiai irodalmi termékek árusításának eltiltása s a magyart gyalázó külföldi lapoktól a postaszállítás megvonása tárgyában a miniszterhez intézett feliratát.

Dr. Agoston Péter nem fogadja el a javaslatot. Ez csak a sajtószabadság megnyirbálása lenne. Dicsérte az elkobzott Sanint s a magyart gyalázó irodalmi terméket ártatlanoknak mondta.

Dr. Hoványi Gyula csodálkozik Agoston Péteren. A tanács javaslatában mi van. Az, hogy tiltsuk a piszkot, a disznóságot, ami komisz. Agoston bizonyára minden nap mosdik. A nemzet élete is attól függ, hogy szellemileg is egészséges táplálékkal láttassék el. Tul vagyunk azon, hogy elhagyják, miszerint megtamadják a sajtószabadságot, ha a piszkot, disznóságot ellenezzük. A szennytől és piszkotól meg kell óvni a nemzetet. A Sanint is fel-említették Agoston. Ez a munka Krisztus Jézust a leggonoszabbnak mondja. Ez lehet guszus. Vannak törekvések, amelyek ki akarják űzni az Istenbe vetett hitet. De vagyunk sokan, akik hiszünk az Istenben. Abban nem látja a sajtószabadság megsértését, ha a város felir, hogy a pornografiai irodalmat korlátozni kell; mert ez a piszkot, szenny. Minden piszkot tisztítani kell, ki kell seperni még azt is aki képviseli, mert a világnak piszkokra

nincs szüksége. Mikor egy törvényhatóság az erkölcsi piszok ellen felemeli szavát, azt pártolni kell. Meg kell védeni a nemzetet a szennytől. A sajtószabadságot nem fenyegeti veszély. A tanács javaslatát helyesli és elfogadja.

Dr *Kurländer* Ede szerint két része van a kérdésnek. Benne van, hogy a magyar gyalázó iratok is tiltassanak. Ez helyes, mert Magyarországon nem csak magyarnyelvűek vannak. — Ezt a részét a javaslatnak elfogadja. — A pornografikus iratok ellen azonban nem tenne semmit, mert ez nagyon tág tér.

A tanács javaslatát elfogadták.

A lakásügyi bizottság hatáskörére vonatkozó javaslatot elfogadták s a szakköztséget 3 évre megalakították.

Az Apolló felépítési ügye.

Ezután az Apolló épület újjáépítésére vonatkozó iratokat és terveket mutatta be a tanács. Felolvasták Rimanóczy Kálmán ajánlatát, amely szerint 15 évig a fentartáson kívül év 34000 korona bért biztosít a városnak. A városi számvevőség az ajánlatot elfogadhatónak tartja. Az építést a nyugdíjalap vagyonából és kölcsönből fedeznék. A tanács javasolja, hogy úgy a terv keresztülvitelére és bérjárására, valamint a telek eladására nyilvános árlejtéseket tartsanak a tanács.

Dr *Stokker* József elfogadja a tanács javaslatát, de azzal a pótlással, hogy új tervekkel is lehessen pályázni.

Dr *Friedländer* Sámuel első sorban az eladást kísérelné meg; ha ez eredményre nem vezetne, akkor menjenek bele a házi építkezésbe. Ellene van annak, hogy bérlet biztosítása mellett építsék fel az Apollót. Ez csak kárára volna a városnak. Az eladás mellett van, csak az esetben térne el ettől, ha közcélra kell a terület. Ilyen értelemben tesz indítványt.

Rimler Károly nagyon rossz néven vette, hogy mikor még csak közbevetett indítvány van, már gyanúsításokkal illetik őt, a tanácsot és azt a férfit, akivel két év óta a város érdekében tárgyal. Határozottan visszautasít minden gyanúsítást. Ezután foglalkozik az egyes felszólalásokkal s azokat cáfolja. Az összes értékesítési módok adatait meg kell ismerni, hogy a város érdekeit megvédhessük. A *Stokker* indítványát elfogadja s ezzel ajánlja a tanács javaslatának elfogadását.

Dr *Friedländer* Samu újból szót kért. Különösnek tartja a polgármester érzékenységet.

Glac Antal főispán erélyesen figyelmeztette *Friedländer* Sámuel, hogy minden gyanúsítástól tartózkodjék. Már az előbbi beszédeért még erélyesebben rendre kellett volna utasítani, mert oly hangon a közgyűlésben beszélni nem szabad.

Dr *Friedländer* Sámuel indítványát elfogadásra ajánlja.

Dr *Moskovits* József teljes elismeréssel adózik Rimanóczy Kálmánnak, hogy a város érdekében önzetlenül fáradozik. Különben elfogadásra ajánlja a tanács javaslatát, a *Stokker* pótlásával.

Dr *Hoványi* Gyula nem fogadja el a tanács javaslatát. A művelt nyugaton azt tapasztalta, hogy a város arra van hivatva, miszerint az egész város polgárainak érdekeit munkálja. A központon levő telek, épületek értéke mindég jobban emelkedik. Ilyen körülmények között a javaslatnak az eladásra vonatkozó részét nem fogadja el, mert nem adja el a tel-

ket. Az, hogy a város rosszul tud gazdálkodni, csak babona. Ezt csak azok találták ki, akik gseftelni szoktak. Ha minden szellemi dolgot el tud látni a városi tisztikar, az anyagi dolgokat is rá lehet bízni. Az Apollót vagy házilag kell felépíteni, vagy pályázatot hirdessenek az építésre.

Dr *Várady* Ödön kivihetetlennek tartja az Apolló felépítését, mert a városi nyugdíjalap vagyonát nem lehet a bérházba beépíteni. Adják el a telket.

Rimler Károly megcáfolta *Várad* Ödön fellegását.

A tanács javaslatát óriási többséggel elfogadták.

Vendéglő a szinkör mellett.

A nyári szinkör mellett tervezett vendéglő ügyében a tanács ellenezte, hogy a város építse azt fel, hanem bérlő építse azt ki s 25 év múlva ingyen adja át a városnak.

Hosszas vita után a tanács javaslatát elfogadták.

A Fekete Sas és az Emke kávéházak előtt a kiülőhely kiszélesítését engedélyezték.

A kőműves, ács és cserepező munkásokat a tanács szabadkézből *Rades* Vilmosnak adta ki, a két utóbbit az egyszázarak mellett, a kőművesmunkát pedig 2 százalékos engedménnyel. A tanács előterjesztését elfogadták.

Elutasították a pecszeszőlősi lakosok azon kérvényét, hogy a várad velencei vasutállomáshoz vezető uton ne fizessenek vámot.

A városok szövetségébe a város belépett s a májusban tartandó kongresszusra Nagyvárad képviselőjében *Szokoly* Tamás, dr *Halász* Lajos, dr *Hoványi* Géza, *Rimler* Károly, *Lukács* Ödön és dr *Thury* László tagokat küldték ki.

Dr *Grámm* Károly árvaszéki ülnök nyugdíjazását jóváhagyták. Az állást a május havi közgyűlésen töltik be. — Dr *Hoványi* Géza indítványára dr *Grámm* Károly 30 évi működéséért a közgyűlés elismerését jegyzőkönyvbe iktatta.

Bejelentette a tanács, hogy *Giraud* Árpád r. alkaptányt a fegyelmi választmány hivatalvesztésre ítélte, azonnali végrehajtás kimondásával. — Tudomásul vették s az állás betöltését a május havi közgyűlésre tűzték ki.

A cipőgyár támogatása.

A *Moskovits* Farkas és társa cipő- és csizmagyár tulajdonosai kérvényt adtak be a városhoz, hogy gyárukat egy millió koronával nagy gyárteleppé építik ki s kérik a várost, hogy városi ad- és utadómentességgel, továbbá a motorok hajtására és a gyár világítására szükséges villamos áramnak önköltségi áron adásával, továbbá erkölcsileg támogassa. A város tanácsa a csak előző napon beadott s zár alatt tartott kérelmet pártolólággal terjesztette elő mint póttárgyat.

Dacára, hogy már 9 órára járt az idő, a kérdés felett hosszabb vita kerekedett, amelyben részt vettek dr *Stokker* József, dr *Hoványi* Gyula, *Sziládky* Ernő, dr *Friedländer* Sámuel, akik a kérelemnek a jövő havi közgyűlésre halasztását kérték, hogy addig foglalkozhassanak a kérdéssel.

Dr *Hoványi* Géza, *Rimler* Károly, dr *Moskovits* József és *Löwenstein* Zsigmond azonban a tanács javaslata mellett érveltek.

A közgyűlés a tanács javaslatát fogadta el, azzal, hogy az adómentességet megadja, a villamos áramot pedig mérsékelt összegért adja a város 15 évig, attól az időponttól, ha a gyári vállalat legalább egy fél millió új befektetést már tett.

A közgyűlés este fél 9 óra után ért véget.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Április 14. Kath. Kőr záróünnepélye a püspöki palota dísztermében d. u. 5 órakor.

Április 18. A Biharmegyei Közművelődési Egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor.

Nagypéntek.

Magasztos gyászünnepet ül a keresztényvilág. Az Isten-ember kinszenvedésének és keresztthalálának emléknapja ez. A templomokat gyászleppellel vonják be, passiót énekelnek, csonka misét mutatnak be és sirba helyezik a bűneinkért szenvedő Jézust, ki a kenyérszine alatt valósággal ott nyugszik a kegyelet virágaival ékesített sirban. És délután megindul az emberáradat a szent sírok látogatására és a Kálváriára.

A l. sz. székesegyházban a csonka misét és a többi szertartást *Felser* Antal felszentelt püspök végzi. Dr *Lestyán* Endre papnöveldei lelkiigazgató pedig szent beszédet tart.

Várad Olasziban a szertartást és a szentbeszédet *Imrik* Zoltán plébános, délután pedig *Barabás* György káplán tartja. A körménem megy fel a Kálváriára.

A Szt. László-templomban a szertartást dr *Vucskics* Gyula plébános, a sz. beszédet *Gálfi* Sándor káplán tartja.

A várad velencei plébánia templomban *Halász* Gyula plébános tartja a nagypenteki szertartásokat és a gyászbeszédet.

A gör. kath. székesegyházban délelőtt 9 órakor lesznek a nagypenteki ajtatosságok és a predikáció.

* **Uj udvari tanácsos.** A hivatalos lap közli, hogy dr *Berger* Ev. János egyetemi tanárnak sok évi buzgó és eredményes főiskolai működése elismerésül 6 felsége az udvari tanácsosi címet adományozta. *Berger* egyike a budapesti egyetem legrégebb tanárainak. Csaknem négy évtizede tanítja az ó szövetségi bibliai tanulmányokat és a héber nyelvet. Rektora is volt az egyetemnek. Alapos nyelv-udományi és valóságos universális képzettsége van.

* **Közkórház Élesden.** Biharmegye egészségügyének javítására az utóbbi időben igen nagy súlyt helyeznek s egymásután indulnak meg mozgalmak, melyek az egészségügy javítását célozzák. Legujabban az élesdi járásban indult meg igen lelkes mozgalom, melynek munkájának eredményét már a folyó évben megláthatjuk t. i. a szanatorium felállítását. Még ez az ügy be sincs fejezve, már ismét új mozgalom indult meg az élesdi járásban. Az új mozgalom vezetői a járás orvosai. A cél az, hogy a szanatorium mellé még egy kisebb szabású kórházat állítsanak fel. A kórház részére gróf *Bethlen* Aladár a szanatorium mellett négy hold területet már felajánlott. A mozgalom vezetői legközelebb az államnál és a megyénél tesznek lépéseket, hogy a kórházat minél előbb felállítsák. A kórház Élesd vidékére igen nagy jótétemény volna. Az élesdi kórház volna Bihar megyében a harmadik vidéki kórház.

* **Hangverseny a rezidenciában.** Ismételten megemlékeztünk arról a nagy érdeklődést kelető hangversenyről, melyet a jövő szardán a püspöki palotában rendez a katókór. A hangverseny műsora, mely egytől egyig igen kiváló számokat ígér, a következő: 1. Részlet *Lohengrin* operából, *Wagnertől*. Énekli

a székesegyház énekkara. 2. Schumann: Car. neval de Vienne. Zongorán előadja Szalay Stefánia. 3. Dr. Lányi József püspök előadása. 4. Micaela dala Carmenből. (Bizet.) Éneklő Ránffy Ilonka. 5. Beethoven negyedik triója. Előadja: zongorán Kiss Nóra, hegedűn Nagy Ferencz, csellón Kürty István. 6. Regina Coeli, a Parazt becsülete. Éneklő a székesegyház énekkara. Számított ülőhely: 1. sorban 5 korona, 2-7. sorban 2 korona, 8-13. sorban 1 korona. Állóhely 60 fillér. A jegyek a meghívó felmutatása mellett megválthatók Láng József könyvkereskedésében s a hangverseny alkalmával a pénztárnál. A vizta jövedelmét a kör könyvtárának céljaira fordítják.

* **A 48-as Népkör Daday József temetésén.** A következő sorok közlésére kértek fel minket. A »Nagyvárad 48-as népkör« összes tagjait tisztelettel kérem, hogy néh. Daday József urnak körünk nagyérdemű volt elnöke s utóbb tiszteletbeli elnökének ma (pénteken) d. u. 4 órakor tartandó temetésén ezt megelőzőleg, a testületileg való megjelenés céljából, körünk helyiségében d. u. fél 4 órakor gyülekezés véget, lehetőleg teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Dr. Stokker József, körelnök.

* **A bíró fia.** Deverdis Péter sályi lakos néhány nappal ezelőtt bejött Nagyváradra Nyirbátorból, ahol több társával vasuti talpfákat készített. Nagyváradon a Kovács Pál féle vendéglőben vidám sörözés mellett megismerkedett Jernye Flóra nevű férfival, a volt oláhapatyi bíró fiával, aki azon ürügyvel, hogy szekerén hazaszállítja őt és pénzét megőrzi, kicsalt tőle 175 koronát, ebből 45 koronát visszafizetett neki. A 130 koronáról azonban nem akar tudni. A bíró fia ellen az eljárás folyamatba van téve.

* **Hatvan ember a halál torkában** Ma délután pár perccel múlt, hogy Beélben 60 ember életét nem vesztette egy földcsuszamlás következtében. Az esetről beéli tudósítók a következőket telefonálják nekünk: A beéli baptisták a múlt évben emeltek imaházat maguknak. Az imaház a község egyik dombos helyén épült s falai vert falak voltak. Tegnap délután 3 órakor a baptisták imára gyülekeztek az imaház előtt, a honnan akkor akartak az imaházba bemenni ha mindnyájan együtt lesznek. A gyülekezés épea véget ért s be akartak menni. Ekkor a föld megingott s az imaház falai megrepedeztek. A baptisták elfutottak az épület közeléből, mire egy újabb földcsuszamlás történt s az épület óriási robajjal összedőlt. Az épület összedőlése okát aroanal megállapította a hatóság, mely helyszíni szemlét tartott. Az összeomlás közvetlen oka a földcsuszamlás volt, melynek az épület egyáltalán nem volt képes ellenállani, mert az alapja oly gyenge volt, hogy földcsuszamlás nélkül is előbb-utóbb bekövetkezett volna az összeomlás.

* **Sorozás Beélben** A beéli járásból tegnap állottak elő sorozás alá a hadköteles legények. 428 hadköteles jelent meg s ebből bevettek 134-et. A katonaság részéről jelen voltak Edelman és Phán őrnagyok. A polgári elnök Keszthelyi Zoltán megyei főjegyző volt.

* **A pékek figyelmébe.** Minden pékmester és sütőiparos üzletében feliratot köteles alkalmazni arról, hogy árul-e üzletében tejet és tejterméket vagy nem. Árusításra nem szánt, feldolgozásra használandó tej, vagy tejtermék az árusításra szolgáló üzlethelyiségben egyáltalán nem tartható. Erre a rendőség azzal figyelmezteti az érdekelteket, hogy jelen meghagyás ellen vétőknek a rendőséggel gyűlik meg a bajuk.

* **A Szent László-fürdő már megnyitott.** A Szent László- másképp Püspök-fürdő, melynek fejlesztésére különösen az utóbbi évek alatt igen sok gondott fordított, úgy a fürdő tulajdonosa, mint Kernáts János bérlő, a mai nap folyamán a közönség rendelkezésére áll. Ma már az összes fürdőhelyiségek megnyitottak. Megnyitott a vendéglő is, ahol a jó hírű konyha az idén sem marad el. Kernáts János gondoskodott róla, hogy a most kezdődő fürdői évad alatt a közönségnek minden igénye kielégítést nyerjen s ezért méltán várható, hogy a közönség pártolása az idén fokozottabb mérvben fog iránta megnyilvánulni.

* **Abauj-Tornavármegye a fuziórál.** Abauj-Tornavármegye tegnap átiratot intézett Biharvármegye és Nagyvárad város törvényhatóságához a koalícióban levő pártok egyesítése tárgyában. Az átirathoz csatolva van egy memorandum, melyet Wekerle Sándor miniszterelnöknek intézett Abauj-Tornavármegye. — A memorandumban arra kéri a miniszterelnököt, hogy hasson oda, miszerint a koalícióban levő pártok tömörüljenek s egyesülve valósítsák meg programjukat. A memorandumot kísérő átiratban arra kéri a törvényhatóságokat, hogy hasonló felirattal járuljon a miniszterelnök elé. Biharvármegye csak júniusban fog közgyűlést tartani, addig pedig valószínűleg el lesz döntve a politikai helyzet kérdése. Különböző szenvedélyes vitákra és kijelentésekre lett volna kilátása a vármegyének. A városnál azonban így is nagy vita várható.

* **Ismét a madridi csalóbanda.** A multkorai alkalommal közölt felhívó levélhez hasonló levél érkezett ismét Nagyváradra, egy biharvármegyei földbirtokos ur családjához, ama bizonyos szédelő madridi bandától. A levél írója arra kéri címzettet, hogy siessen Madridba és váltsom ki egy bördödöt, amelyben nem kevesebb mint egy millió kétszáz ezer frank papírpénz van, amely csinos összegnek 30 százaléka a kiváltót illeti. A címzett természetesen nem megy Madridba, ellenben a levelet átadta a rendőrségnek. A rendőrség ismételtlen megkereste a madridi rendőrséget és bár biztos adatokat adott ennek a csalószövegnek a kézre kerítéséhez, kevés a kilátás arra, hogy a madridi rendőrség ilyen ügybuzgalom mellett ártalmatlanná tegye az évek óta operáló szélhámos bandát.

* **A város költségvetése.** Nagyvárad város 1909. évi költségvetését, mint már írtuk, a belügyminiszter jóváhagyta s az tegnap érkezett le a városhoz. E szerint a kiadás 2 352 043 K, a bevétel 1 900 887 K s az így mutatkozó 451 155 kor. hiány fedezésére jóváhagyta az 5 százalékos iskolai, 3 százalékos óvodai, 2 százalékos ipariskolai és 45 százalékos községi pótdadó kivetését. Több észrevételt tett a miniszter. Így a tisztviselők javadalmazásának rovata igen sok felesleges alrovatot tartalmaz, hogy nagy utánszámítással sem bírta kiszámítani az egyes járandóságokat. Felhívja a várost, hogy világos, érthető rovatokba foglalja kinek kinek a törzsfizetését, pótlékát stb. A miniszter dr. Thury László v. főügyész felelősségére feloldotta a közgyűlés azon határozatát, hogy a szőlőtelep tételét ezáltal utóliára vették be a költségvetésbe. Elrendeli, hogy mivel vagyona-átruházásról van szó, 30 napi határidőre közszemlére teendő ki s új határozatot kell hozni a közgyűlésnek.

* **A Buttler-féle alapítványi hely betöltése.** A katonai Ludovikában lévő gróf Buttler János féle alapítványra a honvédelmi miniszter közzétette a pályázatot. A hely betöltési joga Biharvármegyét illeti meg, azért a pályázati kérvények ideadandók be. Tegnap Tamásfalvi Thury Ignác belényesi közjegyző

adta be Lajos nevű fia nevében a pályázati kérvényt. A beérkező pályázati kérvények fölött a májusban tartandó rendkívüli megyei közgyűlés fog határozni.

* **Halálozás** Wégner Mór kereskedő 2 és fél éves kis Irénke leánya tegnapelőtt elhunyt. Temetése ma, pénteken délután 2 órakor lesz a Szent László-tér 16. sz. háztól.

* **Halálozás** Mint őszinte részvétellel értesülünk makkári Kiss György peceszőlősi nyugalmazott községi jegyző tegnap délután fél 1 órakor meghalt. Az idős ur nyugalomba vonulása után Lessre költözött, ahol megtakarított vagyonából és nyugdíjából élt. Pár nap óta gyöngékedett az öreg ur, de állapota tegnap oly kedvezőtlenre fordult, hogy családtagjait hívták. Tegnap délután fél egy órakor rövid szenvedés után meghalt Kiss György. Az elhunyt temetése vasárnap délelőtt 10 órakor lesz Lessről, a honnan Nagyváradra hozzák a koporsót és itt aznap délután 2 órakor helyezik örök nyugalomra az olasz sírkertben. Az elhunyt édesatyja volt néhai Kiss Eleknek, aki Biharvármegyének volt évtizedeken keresztül tisztviselője. A haláleset nagy részvétet keltett városzerte.

* **Hamis bizonyítvány.** Arról jelentik: Az aradi államvasuti üzletvezetőség az ügyészségnél feljelentést tett, hogy Drinak Ferenc marosvásárhelyi vasuti altiszt, hamis középiskolai bizonyítvánnyal pályázott állásra. Az üzletvezetőség azt hiszi, hogy a vidéken egy nagyobb bizonyítványt hamisító társaság működik, mert az utóbbi időben sok hamis bizonyítványos altiszt próbálkozott állást szerezni. Az ügyészség az aradi üzletvezetőség területén nyomozást indított.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek szünet.
Szombat szünet.
Vasárnap délután: János vitéz; este Erdész-leány.
Hétfő délután: Atalanta; este: Tatárjárás.

TÁVIRATOK.

Agyonlőtt ujságró.

Berlin, április 8. Hasszan Fémi meggyilkolása alkalmából izgalmas tárgyalások voltak. Attól félnek, hogy a liberálisok és az új törökök között véres összeütközés lesz.

Konstantinápoly, április 8. A Szerbeti szerkesztőségének kérelmére a szultán küldött leiratban elrendelte, hogy Hasszan Fémit Mohamed szultán nauzoleumban temessék el, amely az uralkodó család tagjain kívül csak kevés érdemes hazafi temetkező helye.

Vilmos és Edvárd nem találkoznak

London, április 8. A külföldi sajtóban Vilmos császár és Edvárd király Máltában tervezett találkozásáról szóló híreket jól értesült körökben alaptalanoknak mondják. E hírek arra vezethetők vissza, hogy a folyó év tavaszán lehetséges, hogy mind Vilmos császár, mind pedig Edvárd király ellátogat Malta-szigetére, de semmiféle megállapodások nem történtek, ame-

lyek valószínűvé tünthetnek föl, hogy az uralkodók középtengeri utazásuk alkalmával az idén találkozni fognak.

A balkáni események.

Bécs, április 8. Montenegró fejedelemség kormányza Kuhn báró osztrák magyar követhoz a következő jegyzéket intézte:

Van szerencsém excellenciádat értesíteni, hogy válaszképen a cettinjei olasz királyi követ által a mai napon tett közlésre jegyzéket intéztem címére, melynek másolatát mellékelve van szerencsém átnyújtani. Amidőn Montenegró kormányza a berlini szerződés 29. pontján eszközölni kívánt változtatásokat az érdekelt felekre kielégítőnek tekinti és miután Montenegró kész magát alávetni a döntésnek, amelyet a hatalmak a berlini szerződés 25. cikke dolgában hozni fognak, át van hatva attól a reménytől, hogy misem tog többé utjában állani a monarchia és a fejedelemség közti jó viszony kifejlődésének és megszilárdulásának.

Egy család tragédiája.

Paks, ápr. 8. Furtner Gyula paksi kereskedő feleségével és fiával kocsin akart átmenni az egyik közeli községbe. A lovakat a fiu hajtotta. Az apa utközben folyton korholta a fiát, hogy nem jól hajt, mire a fiu haragra lobbant és az ostorral oly erősen verte meg a lovakat, hogy azok elragadtak. A fiu nem tudta megfékezni a lovakat s az apa, hogy megmeneküljön, kiugrott a kocsiból, azonban oly szerencsétlenül esett ki, hogy nyakát szegte. A fiu szintén kiugrott, azonban nem történt baja. A kocsit ezután felborult és az anya is kiesett s súlyosan megsérült. A fiu megszökött. A lovak a Dunába futottak.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői

— Délután 4 órakor. —

Budapest, április 7

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	— — —	10.38
Rozs okt.	— — —	8.96
Zab májusra	— — —	—
Zab okt.	— — —	7.04
Tengeri máj. 1908.	— — —	6.85
Tengeri jul.	— — —	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, április 7

Osztrák hitelrészvény	— —	631.25
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
Leszámitoló bank	— —	743.75
Rimamurányi	— —	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	— —	692.25
Közuti vasut	— —	552.—
Városi villamos vasut	— —	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1909. április 7

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	93.25
Magyar koronajáradék	— —	82.75

Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papírban — — —	186.—
Osztrák járadék ezüstben — — —	145.—
Osztrák járadék aranyban — — —	97.25
Osztrák korona járadék — — —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek — — —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény — — —	197.50
Magyar hitelbank-részvény — — —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény — — —	730.—
Magyar hitelrészvény — — —	748.—
London vista — — — — —	631.50
Páris vista — — — — —	689.50
20 márkás arany — — — — —	23.51
20 frankos (Napoleonder) — — —	19.02
Német birodalmi márka — — —	117.96
Magyar nyeresemény sorsjegy kölesön	93.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	94.50

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Fohász. Szép gondolat, de a forma nem megfelelő. Ilyesmik:

Honáért ég a kebel,
Ki előtted térdepel —

nem nagyon emelik a hatást. Térdeplő kebelt kissé bajos elképzelni. A rimek nem mindenütt jók Majd csak jobbat közlünk, kerül onnan az is.

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Irta: **Faragó Béla.**

(Folytatás.)

25

— A hathatatlanság ügynökei nem részesítetik a halandókat abban a szerencsében, hogy királyok és királyi hercegek képeit árulják?

— Oh igen, mert ha királyi hivatásukat betöltik, ezek szintén hathatatlanok, tessék megmondani és én azonnal megrendelem, ha készletemben nincsen.

— Csak az a baj, hogy nem ismerjük, nem tudjuk a nevét eltalálni... Iona az egyedüli, aki látta, de ő nem emlékezik reá tisztán.

— Nem baj nagyságos mama. Elég ha a kisasszony valamit beszél róla. Nagyon ott-hon vagyok én a fejedelmi családok genealogiájában. Könyv nélkül tudom a gothai almanacot...

— Mi legyen az kérem...?

— Ejnye, ejnye rektor ur! miért alkalmatlankodik ilyen kérdéssel?

— Bocsánat, tekintetes szomszéd ur, én nem tudom. Móni bácsi sem tudta, köhögéssel palástolta zavarát. Kelenföldi Anasztázia a hathatatlanság ügynöke sietett kimenteni a halandó férfit zavarából...

— Az kérem egy könyv, a melybe a fejedelmi, grófi, hercegi, bárói, királyi, császári és nemesi családok s azok tagjai vannak beírva...

— Ez jó könyv lehet rektor uram. Föl kell írni. Hozassa meg! Hátba én is benne vagyok?

— Ha nincsen benne, majd beleteszszük s jó lesz akkor kamarásságit is folyamodni... Én ki fogom eszközölni a kamarásságot, 5-600 forintba kerülnek az első lépések. Szép lesz megjelenni az udvarán, minden ünnepélyen...

— Ünnepélyen? már akkor okvetlen folyamodom. Hát az anyjuk...

— Őt később fogják csillagkeresztes hölgynek kinevezni, addig nagyságos papa egyedül lesz meghiva.

— Legénykedem újra, minden udvari dáma mellett kihuzom a tringiamat. Rektor ur, máától fogva nagyságos vagyok, két hold beszántott, bevetett föld s hazahozatal, megmunkálás, ha ügyesen terjeszti, mert tudja, az almanachban benne leszek, valahol a 4-ik klasszison magának is veszek helyet.

Ez a beszélgetés elterelte a figyelmet Iona ügyéről. Maga Kelenföldi Anasztázia a halhatatlanságnak ünnepelt ügynöke tért ide a társalgás fonálával...

— Beszéljen nagyságos kisasszony... a hercegről.

Iona elbeszélte kalandját.

— Megvan! kiáltott fel Anasztázia. Ugy-e barna szakállá volt? Fényes fogait Rnházata urias?

— Ugy van.

— No ha ugy van, akkor ez nem más, mint Arnold, Molden, Datmolden, Brandatmolden választó fejedelmének fia, Arthur herceg, a ki tökéletes magyar ember, mert itt szolgált egy huszárezredben. Én nyomára vezetem önöket.

— Isten adta nekünk ő nagyságát...

— Nyujtsd a karod, Móni, ebédelni megyünk.

— Rektor ur, menjen borért.

Kelenföldi Anasztázia soha jobb balokokra nem akadhatott volna. Egy nap alatt többet huzott ki, mint Táltos Pál a rektor husz év alatt... Érezte is az ebéd alatt, hogy ő kegyvesztett lett s Kelenföldi Anasztázia ült a nyeregbe... A pecsenyénél Móni bácsi felállt s egy hatalmas toastott mondott ő felségére, a királyra.

— Főispánnak való... kiáltá a halhatatlanság ügynöke.

— Szervusz tartli-parthie! — gondolta magában a rektor és nagyon kezdett bámolni, egészen addig a pillanatig, melyben elhatározták, hogy az egész család Budapestre megy Ilonát kiképeztetni. Idehaza marad a jószágfelügyelő: Táltos Pál rektor ur. (Szüret! fujt a markába a rektor. — Félhely föld árát szerzem én ki abban az esztendőben.)

A szolgált egy látogató jegyet hozott be.

— Olvassa csak rektor ur!

A rektor fennhangon olvasta:

»Erre utaztomban kikérhetem-e kedves urambátyám vendégszeretétét?

Szerető öcsce

Parázs Domokos.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős.

Dr. VUOSKICS GYULA.

Nagyvárad sz. kir. város rendőrfőkapitányától.
2636—1909 szám.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a szokásos tavaszi lövizsgálat folyó évben a következő sorrendben fog megtartatni.

Ujváros, Külváros, Olaszi és a hegyen lakó tulajdonosok lovaira nézve folyó év április hó 20-án (kedden) reggel 8 órakor a lóvásártéren;

Váradvelence, Váralja és Csillagvároson lakó lótulajdonosok lovaira nézve pedig április 21-én (szerdán) reggel 8 órakor ugyancsak a lóvásártéren.

Felhivom a lótulajdonosokat, hogy lovakat (szamaraikat, öszvereiket) a kijelölt helyen és időben megvizsgáltatás végett annál is inkább állítsák elő, mert ellenkező esetben a lovak kényszer előállítását fog elrendeltetni, mely esetben minden előállított ló után a lótulajdonosa 200 koronáig terjedhető pénzbírsággal fog sújtatni.

Nagyvárad, 1909 éprilis 7.

Gerő Armin,
r. főkapitány.

Nagyvárad kereshedelmi és iparkamara.

1321—1909. szám.

Pályázati hirdetés.

A kereskedelemügyi magyar kir. miniszter ur 14 401—IV—2—1909. sz. leirata alapján, van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy az Erzsébet királynő ösztöndíjalap 1909 évi kamataiból négy, egyenkint 2500—2500 korona értékű külföldi utazási ösztöndíjra ezen pályázatot hirdetünk. A pályázati feltételek a következőkben van megállapítva:

1. Az ösztöndíjakat olyan magyar honos fiatalabb kereskedők nyerhetik el, akik a keleti kereskedelmi akadémiái tanulmányaiknak legalább jó eredménnyel történt elvégzése után, legalább 3 évig gyakorlati kereskedelmi téren működtek és e mellett igazolják, hogy a tanulmányozandó terület nyelvviszonyaiban jártasak. Az ösztöndíjak odaitélésénél csak oly egyének jöhetnek tekintetbe, akik katonai szolgálatukat már teljesítették, vagy az alól végérvényesen felmentettek; a katonai szolgálatban töltött idő, a gyakorlati működés idejébe be nem tudható és általában, csak a kereskedelmi gyakorlatban töltött idő vehető számításba.

2. A pályanyertes valamely szabadon választható és a pályázati folyamodványban megemlítendő jelentékenyebb külföldi kikötőben, mely nagy tengerentúli kivitellel bír, — tartozik legalább »Egy év«-et tölteni, úgy, hogy ott valamely nagyobb kiviteli cégnél állandó alkalmazást nyerjen, a kiviteli viszonyokat és kereskedelmi szervezeteket tanulmányozza, s tapasztalatairól rendszeres jelentéseket és tudósításokat küldjön.

A pályanyertes magát a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur által kitűzendő külön fel-

tételeknek aláveti, nevezetesen pedig külföldi tényleges alkalmazását záros határidő alatt igazolni tartozik.

A pályanyertesek az ösztöndíjakat megfelelő működés beigazolása esetén újból, formaszertü pályázat nélkül is elnyerheti, ha valamely reánk nézve jelentőséggel bíró kiviteli piacon állandóan letelepedni akarnának.

Ehhez képest oly egyének, akik az »Erzsébet« királyné ösztöndíj alapjából nyilvános pályázat alapján, már egy ízben pályadíjat nyertek, az ösztöndíj meghosszabbítását a m. kir. kereskedelmi muzeum igazgatósága útján felterjesztendő folyamodványban kérelmezhetik a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnál; ilyen folyamodók a 3-ik pontban előírt mellékletek csatolása alól felmentettek.

3. A pályázati kérvényhez a következő mellékletek csatolandók: a) keresztlevele, illetve születési bizonyítvány, b) magyar honosságot igazoló bizonyítvány, c) erkölcsi- és egészségi bizonyítvány, d) családi és vagyoni viszonyokat igazoló bizonyítvány, e) keleti kereskedelmi akadémiái bizonyítvány, f) a gyakorlati kereskedelmi téren kifejtett működési tartamát és a kiküldetési terület nyelvviszonyaiban való jártasságot igazoló bizonyítvány, g) a katonai szolgálat teljesítését, vagy a felmentést igazoló okmányok, (katonakönyv, hadmentességi-díj könyvecske, stb.)

4. A pályanyertesek az ösztöndíjnak kézhezvételét megelőzőleg közjegyzői nyilatkozatot tartoznak bemutatni, melyben kötelezettséget vállalnak az iránt, hogy: a) az ösztöndíjat valóban a kérvényben jelzett és a nyilatkozatban újból felemlített célra fogják fordítani és e részben alávetik magukat a keresk. magy. kir. miniszter ur által megfelelőnek talált ellenőrzésnek; b) ezen kötelezettségek nem teljesítése esetén az ösztöndíjat, illetve annak felvett részét, a nevezett miniszter ur idevonatkozó felszólításának kézhezvételétől számított 14, azaz Tizennégy nap alatt visszafizetik. Ha az illető

netalán kiskorú volna, a nyilatkozatnak ugyan-csak közjegyzőileg hivatalos alakban az atya, vagy gyám jóálló nyilatkozatát kell tartalmaznia.

A fentiek figyelembevételével szerkesztett felszerelt kérvények; a kereskedelemügyi magy. kir. miniszter urhoz címezve, (a pályázó rendes lakhelyének megjelölésével) amennyiben ide illetékes, az alulírott kereskedelmi és iparkamarához, az 1909 évi május hó 11 ik napjáig nyújtandók be, pályázati határidőn túl beérkező folyamodványok nem fognak figyelembe vétetni.

Nagyvárad, 1909 április hó 5.

A nagyvárad kereshedelmi és iparkamara:

Huzella Gyula,

Dr Sarkadi Lajos,

kir. keresk. tan. elnök.

titkár.

Nemes kanári.

Saját tenyésztésü Seifert-féle gyönyörű remek furulyázó, szép átmenetű, mély dü-dü fütytyel 16 koronától 40 koronáig. Trute-féle nagyon szép sima éneklők 14—30 koronáig, harci jól éneklők 10—16 koronáig, tenyész nőstények jól etetők 4—6 koronáig.

Élő megérkezésről szavatolok.

KUHNTAL

posta segédizsánál Belényes Biharmegye.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutanyos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, fairagaszkok,
báli meghívók,
fancrendek, eliapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek.

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vagy nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Belépési felhívás a 6-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében alakult **Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet** minden év január és július elsején egy-egy három évig tartó új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fizetendő, melynek összege a három év elteltével a felmerülő haszonnal együtt fog az üzletrészeseknek visszafizetelni.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani s a tagok hiteligenyét kielégíteni. Szövetkezetünk tehát amellyel, hogy a *takarékosság ügyét szolgálja* tagjainak betéteik négyötöd része erejéig kölcsönt is nyújt.

Felvételidíj üzletrészenként 10 fillér s az első betét befizetésekor mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskéjét.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik szövetkezetünk tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rákóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor jelentkezni sziveskedjenek.

A Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet igazgatósága.

Hirdetések felvételnek

a kiadóhivatalban.

A bőjti idényre

állandóan raktáron tartunk mindennemű csemege sajtokat,

Liptói és SZÉKELY TÖMLŐ TURÓT.

Naponta friss Tea-vaj.

Olajban, ecetben és sósvízben páczolt halakat és étolajokat.

Száritott zöld főzelékek, gombák, aszalt és friss hazai s déli gyümölcsök.

Válfajain kívül ajánljuk még a legjobb minőségű TISZTÁN KEZELT természetes asztali és csemege magyar és francia pezsgő borainkat, kül- és belföldi likőröket, nemkülönben a legjobb minőségű fűszert, élelmi cikkeit becsülettel kiszolgálás mellett.

Tisztelettel

Telefon: **249.** MEZEY JÁNOS és TÁRSA,
Nagyvárad, Szt. László-tér,
Nagyvárad Takarékpénztári épület

TÖRLESZTÉSÉS JELZÁLOGKÖLCSÖNÖKET

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi visszafizetésre

féléves részletekben,

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik, 500 koronától kezdve a legelőnyösebb feltételek mellett ad,

esetleg drága kamatozású kölcsönöket konvertál a

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon.

Kölcsönkéreseknel telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv beküldése szükségeltetik.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 4.50 kor. 100 gyertyásé 7 kor. 50 fill.

10 drb. egyidejű vételnél 10% eng.

Sima izzólámpa darabja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák, ugyancsak 5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat

megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legelőnyösebb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Félix gyógyfürdő.

■ Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett. ■

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrás, víz hőfoka 50° Celsius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, csusz (reuma) és köszvény ellen. Női betegségeknel, idült méh és petefészkek gyulladások, méh-hurut, medencebeli sejtszövetlob és izzadmányoknál. Ivógyógymód alakjában, idült gyomorbanalimáknál, makacs székrekedésnél, máj és epehólyag betegségeknel, sárgaság és epeköveknel, megépő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsav és Iszap fürdők.

1908 évben 8600 állandó fürdővendég.

Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 250 kényelmes lakó szoba, kitűnő vendéglők, jutányos étlap árak, állandó elsőrendű cigány zene, vasárnaponként katonazene, tennis pálya, gondozott sétautak 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közlekedik naponta. Posta, távirida, interurban telefon.

Curtaxe és zenedíj nincs! — Prospektust küld az igazgatóság!